

Отже, малозабезпеченість – це поняття, яке пов'язано з матеріальним становищем, за якого особистий дохід особи чи середньомісячний спільний дохід сім'ї із незалежними негативними факторами та з врахуванням коштів від користування майном є меншим за прожитковий мінімум, встановлений державою. Вдосконалення правового механізму соціального захисту малозабезпечених верств суспільства вбачається у:

– закріпленні, відповідно до чинного законодавства, мінімального рівня соціальних гарантій та забезпечення їх неухильного втілення у соціальну практику. Соціальні гарантії дозволяють через заходи довготривалого впливу забезпечити реалізацію конституційних прав громадян. Основою для забезпечення соціальних гарантій є мінімальні соціальні стандарти, що становлять мінімальний рівень соціального захисту громадян у сфері пенсійного забезпечення, зайнятості населення, освіти, охорони здоров'я, житлово-комунальної політики, соціального обслуговування;

– сприянні розвитку підприємництва, вдосконаленні елементів пільгового оподаткування, кредитування тощо;

– упорядкуванні розмірів та критеріїв надання соціальної допомоги та адресних пільг;

– удосконаленні системи пільгового оподаткування шляхом внесення змін і доповнень до чинного законодавства у сфері соціального захисту населення.

– посиленні адресності в соціальному захисті малозабезпечених верств населення, що означає виділення лише тієї категорії, яка потребує соціальної допомоги тощо.

Попри те, що система соціального захисту малозабезпечених верств населення зазнала за останні роки чималих змін і нововведень, необхідність якісного публічного адміністрування цієї сферою не викликає сумнівів та потребує кардинальної реструктуризації діяльності суб'єктів публічного адміністрування соціальним захистом населення, вивчення зарубіжного досвіду з метою найбільш раціонального використання людських та матеріальних ресурсів для оптимального соціального захисту малозабезпеченого населення.

1. Про державну соціальну допомогу малозабезпеченим сім'ям : Закон України від 01.06.2000.
URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1768-14#Text>.

2. Коломойцев М. М. Правове регулювання державної соціальної допомоги малозабезпеченим сім'ям : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.05 / Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ. Дніпропетровськ, 2015. 199 с.

3. Сімейний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14>.

4. Мачульская Е. Е. Право социального обеспечения в условиях рыночной экономики: теория и практика правового регулирования : автореф. дисс. ... д-ра юрид. наук : 12.00.05 / Москов. гос. юид. акад. Москва, 2000. 56 с.

5. Лушников А. М., Лушникова М. В., Барышникова Т. Ю. Теория права социального обеспечения: прошлое и настоящее : учебное пособие. Ярославль : ЯрГУ, 2008. 287 с.

6. Сокол М.В. Малозабезпеченість як один із юридичних фактів виникнення відносин по соціальній допомозі. *Юрист України*. 2013. № 2(23). С. 115-118.

Любов МІРОШНІЧЕНКО

доцент кафедри
соціально-гуманітарних дисциплін,
кандидат філологічних наук, доцент

**Марія ПЕРЕВОРСЬКА-ІСАКОВА,
Карина СОЙКО**

студенти ННІ права та інноваційної
освіти Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
(м. Дніпро, Україна)

НЕДОЛІКИ ЧИННОГО ЗАКОНОДАВСТВА ЩОДО ПРОТИДІЇ ПРАВOPУШЕННЯМ ЕКОНОМІЧНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ В УКРАЇНІ

В умовах прискореної глобалізації, загострення протиріч у різних сферах людської діяльності, міжнародної конкуренції на національних ринках, збільшення кількості стихійних лих, катастроф та аварій, спричинених людиною, значення безпеки в цілому та

економічної безпеки, зокрема, є особливим на всіх рівнях. Економічна безпека є багатограним явищем, і її статус динамічно змінюється.

Сталий розвиток національної економічної системи нерозривно пов'язаний з економічною безпекою країни. Сучасний рівень розвитку національної економіки характеризується наявністю значної кількості факторів, що негативно впливають на функціонування держави, регіонів, підприємств, організацій та установ [1, с. 65].

Відповідно до статті 3 Закону України «Про національну безпеку України», основними національними інтересами України є сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства та держави з метою дотримання якості життя; інтеграція України в європейський політичний, економічний, безпековий і правовий простір, членство в Європейському Союзі та Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних і взаємовигідних відносин з іншими державами. Державна політика у сферах національної безпеки та оборони спрямована на забезпечення військової, зовнішньої, державної, комп'ютерної, екологічної, кібер- та економічної безпеки України.

На думку Б. М. Головкина, злочинність у сфері економіки — це корислива злочинна діяльність посадових осіб та інших учасників господарських відносин, спрямована на заповдіння матеріальних збитків підприємствам, установам, організаціям різних форм власності чи господарським підрозділам.

Система детермінант злочинності в економічній сфері включає такі регулятивні фактори: нестабільність законодавчої бази, роздробленість правового регулювання, велика кількість (тематичних) чинних нормативних актів, спеціальні закони, постанови, нормативна невизначеність при спільно створюваних законах та суб'єктів, які беруть участь у господарських відносинах, умови та порядок здійснення господарської діяльності та розрахунків за спожиту продукцію.

Слід зазначити, що належне забезпечення профілактики правопорушень в Україні в сучасних умовах значною мірою залежить від своєчасної, комплексної та якісної розробки відповідної й іншої стратегії – програмного забезпечення в цій сфері з урахуванням існуючих внутрішніх і зовнішніх загроз.

Водночас досвід зарубіжних країн свідчить про позитивну тенденцію відповідно до таких основних принципів формування стратегічних документів для реалізації державної політики у сфері злочинності та безпеки:

- чітке визначення та бачення пріоритетів і завдань;
- інвестування в профілактичні заходи;
- концентрація ресурсів на «гарячих точках»;
- інвестування в цілеспрямоване стримування та проблемно-орієнтовану поліцейську діяльність;
- посилення соціальної згуртованості та колективної ефективності у громадах;
- запровадження інноваційного механізму фінансування (з інших джерел);
- інвестиції в нові технології для зміцнення громадської безпеки з обов'язковим оцінюванням результатів тощо.

При цьому розробка державних стратегій і програм у сфері протидії злочинності завжди повинна здійснюватися з належним динамізмом і безперервністю, незалежно від політичної ситуації в країні та змін влади. Такі програми мають бути частиною відповідних планів соціально-економічного розвитку країни.

На думку К. В. Юртаєвої, значні лазівки в регулюванні економічних відносин, неефективний контроль за державними закупівлями, лобіювання інтересів окремих виробників, низька ефективність антикорупційних заходів, що вживаються державою та відсутність комплексної нормативно-правової бази для боротьби зі злочинністю призводять до спорадичних неефективних заходів боротьби зі злочинністю.

Під час розробки комплексної стратегії протидії цьому виду злочинності як важливого інструменту забезпечення економічної безпеки держави та підвищення добробуту її громадян слід враховувати усталені тенденції економічної злочинності.

Як відомо, стратегію боротьби зі злочинністю слід розглядати в ширшому та вужчому сенсі стосовно кримінологічної діяльності на національному, регіональному та місцевому рівнях. У кримінологічній стратегії слід виділити чотири аспекти, врахування яких у процесі організації та проведення боротьби зі злочинністю, що надасть змогу не втратити ознак перспективності і водночас не допустити суб'єктивістських і волюнтаристських рішень.

Перший аспект кримінологічної стратегії полягає в тому, що її кінцева мета

встановлюється у вигляді світогляду, ролі, місця та способів боротьби зі злочинністю. Другий аспект стосується визначення контурів політичної орієнтації держави в боротьбі зі злочинністю в даний історичний період суспільства. Третій аспект стосується його цілепокладання на певному етапі розвитку, четвертий — протягом певного періоду часу. Межі стратегії боротьби зі злочинністю визначаються довгостроковою концепцією соціально-економічного розвитку.

Процес реалізації стратегії запобігання злочинності слід розділити на етапи. На першому етапі основні зусилля держави та суспільства мають зосередитися на виведенні злочинності з правової сфери бізнесу та політики. Водночас необхідно вжити заходів щодо обмеження підпільної складової економіки країни, що значно обмежить економічну та фінансову базу злочинності та її ресурси для майбутнього зростання [2, с. 81].

Ці заходи мають бути синхронізовані з широкомасштабною боротьбою з корупцією, оскільки вони не приведуть до позитивних результатів, якщо державний механізм не позбавиться від цього недоліку.

Слід зазначити, що економічна безпека несе велике функціональне навантаження і є матеріальною основою національного суверенітету, що визначає реальні шанси інших видів безпеки. Тобто економічна безпека є основою функціонування всіх інших елементів, що входять до цієї системи (військових, технічних, продовольчих, екологічних).

На думку Л. Р. Рунака, завдання держави і суспільства перед системою національної економічної безпеки в частині протидії злочинним явищам і процесам у макроекономіці має передусім стосуватися запобігання та виселення їх найбільш соціально небезпечних і економічно нефункціональних форм, тобто шляхом боротьби з криміналізацією економіки в її організованих і транскордонних проявах, шляхом мінімізації та усунення умов для криміналізації системи макроекономічного управління, особливо щодо її корупції, що відбувається під контролем організованої злочинності. Усунути та мінімізувати фактори, що посилюють основні загрози економічній безпеці України. Тому злочинність «білих комірців» є негативним фактором розвитку європейської країни. Боротьба із кримінальними правопорушеннями в цій сфері є важливим завданням для державного сектора.

Водночас важливо вдосконалити законодавство для боротьби зі злочинністю в економічній сфері. Деякі кроки в цьому напрямку вже зроблено. Так, постановою Кабінету Міністрів України від 10.06.2020 р. № 463 внесено зміни до Положення про Міністерство юстиції України. Зокрема, завданням Міністерства юстиції України є боротьба з легалізацією (відмиванням) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванням тероризму та розповсюдженням зброї масового знищення щодо юридичних фірм, адвокатів, адвокатських об'єднань та адвокатів; нотаріусів; суб'єктів господарювання, що надають юридичні послуги. Тому для ефективної боротьби з економічною злочинністю та забезпечення економічної безпеки держави необхідно вдосконалювати стратегічні підходи до вирішення цієї проблеми та вдосконалювати відповідне законодавство [3, с. 9].

Зокрема, необхідно розробити стратегію боротьби зі злочинністю та стратегію економічної безпеки держави на 2021-2025 роки. Структурно стратегія економічної безпеки України повинна включати такі аспекти:

- характеристики зовнішніх і внутрішніх загроз економічній безпеці;
- визначення критеріїв і параметрів економічної ситуації, що відповідають вимогам економічної безпеки;
- створити механізми забезпечення економічної безпеки держави тощо.

Логіка наших міркувань підводить до певного висновку: у стратегії протидії злочинності має бути окремий розділ щодо боротьби з підприємницькою злочинністю. Основними стратегічними підходами до вирішення цих проблем має бути наступне: покращення державного фінансового контролю; запровадження політики нульової толерантності до корупції та організованої злочинності; прискорення процесу цифровізації та впровадження інформаційно-комунікаційних технологій у більшість галузей економіки; участь громадськості в боротьбі зі злочинністю шляхом вивчення практичного досвіду за кордоном тощо.

1. Козаченко Г. В. Економічна безпека підприємства: сутність та механізм забезпечення : монограф. за ред. Г. В. Козаченко, В. П. Пономарьова, О. М. Ляшенко. Київ : Лібра, 2003 р. 280 с.

2. Основи економічної безпеки : підручник ; за ред. О. М. Бандурки, В. Є. Духова, К. Я. Петрової, І. М. Чернякова. Харків : НУВС, 2003, 236 с.

3. Шкарлет С. М. Еволюція категорії «безпека» в науковому та економічному середовищі. *Формування ринкових відносин*. 2007. № 6. С. 7–12.